

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

(назва факультету)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та
біржової діяльності

(повна назва кафедри)

к.е.н., доцент Л.О. Болтянська

(ініціали та прізвище)

(підпис)

“ _____ ” _____ 2020 року

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

(ступінь вищої освіти)

**на тему: «Напрями підвищення прибутковості господарської діяльності
ТОВ «СПП ЛАНА» Михайлівського району Запорізької області»**

27.ПТБ.Д. 011

Виконав: студент _____ курсу, групи _____
Спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

_____ Т.С.Клинько

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Керівник: к.е.н., доцент _____

(підпис)

Г.М. Завадських

(ініціали та прізвище)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Інститут, факультет Е та Б Кафедра підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Ступінь вищої освіти «Магістр»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

(повна назва кафедри)

к.е.н., доцент Л.О. Болтянська

(підпис)

(ініціали та прізвище)

“ ” _____ 2019 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Клинько Тетяні Сергіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1 Тема дипломної роботи «Напрями підвищення прибутковості господарської діяльності ТОВ «СПП ЛАНА» Михайлівського району Запорізької області»

керівник дипломної роботи Г.М.Завадських к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ректора університету від «23» жовтня 2019 року № 1772-С

2 Строк подання студентом дипломної роботи _____

3 Вихідні дані до дипломної роботи науково-теоретична література; статистичні дані України; статистичні дані області; статистична звітність підприємства;

4 Зміст дипломної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ.

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розділ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ТОВ «СПП ЛАНА» МИХАЙЛІВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розділ 3. НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Висновки.

Список використаних джерел.

5 Перелік графічного матеріалу: рисунки, графіки та схеми.

6 Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів дипломної роботи	Відмітка про виконання
1	Вступ.		
2	Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА		
3	Розділ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ТОВ «СПП ЛАНА» МИХАЙЛІВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ		
4	Розділ 3. НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА		
5	Висновки.		
6	Список використаних джерел.		

Студент

_____ (підпис)

Т.С.Клинько
(ініціали та прізвище)

Керівник дипломної роботи

_____ (підпис)

Г.М. Завадських
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

- 1. Тема дипломної роботи:** «Напрями підвищення прибутковості господарської діяльності ТОВ «СПП ЛАНА» Михайлівського району Запорізької області»
- 2. ВНЗ:** ТДАТУ ім. Д. Моторного
- 3. Рік завершення роботи:** 2020
- 4. Об'єм роботи:** 120 с.
- 5. Кількість додатків:** 1
- 6. Кількість ілюстрацій:** 17
- 7. Кількість таблиць:** 47
- 8. Кількість джерел літератури:** 75

Характеристика дипломної роботи:

1. Мета дипломної роботи: узагальнення теоретичних основ прибутковості господарської діяльності с-г підприємств, дослідження динаміки і стану прибутковості ТОВ «СПП ЛАНА», визначення перспектив та обґрунтування напрямків підвищення прибутковості господарської діяльності підприємства

Методи проведених досліджень: монографічний, абстрактно-логічний, факторний аналіз, ряди динаміки, графічний і табличний.

Основні результати досліджень: узагальнено теоретичні основи прибутковості с-г підприємства, систематизовано підходи до визначення сутності поняття «прибутковість»; досліджено динаміку і стан прибутковості підприємства; обґрунтовано напрями підвищення прибутковості господарської діяльності підприємства.

2. Наявність документа про використання наукових результатів: є.

ПРИБУТОК, ДОХІД, РІВЕНЬ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ, ТОЧКА БЕЗЗБИТКОВОСТІ, ВИТРАТИ, СОБІВАРТІСТЬ, ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства.....	8
1.2. Методика оцінювання прибутковості підприємства.....	21
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ТОВ «СПП ЛАНА» МИХАЙЛІВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	27
2.1. Динаміка фінансових результатів с-г підприємств України	27
2.2. Економічна характеристика господарської діяльності підприємства	31
2.3. Аналіз виробництва та собівартості продукції підприємства.....	50
2.4. Оцінка прибутковості господарської діяльності підприємства.....	61
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	72
3.1. Впровадження цеху з виробництва борошна.....	72
3.2. Підвищення ефективності галузі рослинництва за рахунок введення у сівозміну гарбуза.....	83
3.3. Впровадження навігаційної системи паралельного водіння.....	99
3.4. Удосконалення системи управління в ТОВ «СПП ЛАНА».....	107
ВИСНОВКИ	115
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	119
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Розміри прибутку визначають господарську поведінку всіх товарних аграрних підприємств оскільки саме прибуток дає можливість для розширеного відтворення на інноваційних засадах, а це забезпечує фінансову стійкість і конкурентоспроможність виробника. Головною метою кожного підприємця є опанування ефективними методами організації виробництва та реалізації продукції, за допомогою яких можна отримати найбільший прибуток. У сучасній економіці України питання одержання прибутку і підвищення ефективності виробництва є досить актуальними.

Теоретико-методологічні й практичні аспекти прибутковості знайшли відображення в працях таких вітчизняних науковців як В.Я. Амбросов, В.Г. Андрійчук, А.А. Буркова, В.Я. Месель-Веселяк, О.В. Приказюк, І.В. Прокопа, П.Т. Саблук і багатьох інших. Питання прибутковості підприємства висвітлені у працях багатьох зарубіжних дослідників, серед яких слід відзначити ДЖ.К. Ван Хорна та Є.Ф. Бріггема.

Об'єктом нашого дослідження є виробничо-господарська діяльність товариства з обмеженою відповідальністю «СПП ЛАНА» Михайлівського району Запорізької області.

Предметом дослідження є стан і динаміка прибутковості господарської діяльності «СПП ЛАНА» Михайлівського району Запорізької області.

Метою дипломної роботи є узагальнення теоретичних основ прибутковості підприємства, дослідження динаміки і стану прибутковості ТОВ «СПП ЛАНА», визначення перспектив та обґрунтування напрямків підвищення прибутковості господарської діяльності підприємства.

У відповідності до поставленої мети нами були поставлені та вирішені наступні завдання:

- узагальнено теоретичні основи прибутковості підприємства;
- здійснено економічну характеристику виробничої діяльності підприємства;

- проаналізовано динаміку виробництва продукції в ТОВ «СПП ЛАНА»;
- досліджено динаміку та структуру собівартості продукції, що виробляється на підприємстві;
- здійснено факторний аналіз собівартості 1 ц продукції рослинництва;
- проаналізовано динаміку прибутковості та рентабельності виробництва продукції;
- досліджено показники фінансової стійкості підприємства;
- здійснено факторний аналіз прибутку від реалізації продукції;
- запропоновано і обґрунтовано основні напрями підвищення прибутковості господарської діяльності підприємства.

Джерелами інформації для написання дипломної роботи стали матеріали статистичної та фінансової звітності підприємства, дані бухгалтерського та управлінського обліку підприємства за 2014-2018 роки, дані Державного комітету статистики України, наукові та начальні праці вітчизняних та закордонних вчених щодо досліджуваної проблеми.

При написанні дипломної роботи були застосовані наступні методи дослідження: аналітичні та логічні методи - для аналізу стану підприємства та формування висновків; монографічний - при дослідженні економічної ефективності господарської діяльності ТОВ «СПП ЛАНА»; аналіз рядів динаміки - при визначенні основних тенденцій та змін; факторний аналіз – при визначенні впливу окремих факторів на формування собівартості 1 ц. продукції та прибутку.

Дипломна робота складається з трьох розділів, крім цього містить вступ, висновки та перелік використаних джерел, додатки. Робота виконана на 117 сторінках, містить 47 таблиць, 17 формул, 17 рисунків. Перелік джерел складається з 76 одиниць.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства

Результатом діяльності підприємства є прибуток. З економічної точки зору прибуток - різниця між грошовими надходженнями і грошовими виплатами. З господарської точки зору прибуток - це різниця між майновим станом підприємства на кінець і початок звітного періоду.

Підприємства реалізують свою продукцію споживачам, одержуючи за неї грошову виручку. Проте це ще не означає отримання прибутку. Для виявлення фінансового результату необхідно зіставити виручку з витратами на виробництво продукції та її реалізацію, тобто із собівартістю продукції.

Відповідно до Господарського кодексу України та Закону про оподаткування прибутку підприємств від 22 травня 1997 року прибуток визначається шляхом зменшення суми скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат підприємства і суму амортизаційних відрахувань [16].

Підприємство одержує прибуток, якщо виручка перевищує собівартість; якщо виручка дорівнює собівартості, то вдалося лише відшкодувати витрати на виробництво і реалізацію продукції, а прибуток відсутній; якщо витрати перевищують виручку, то підприємство одержує збиток, тобто негативний фінансовий результат, що ставить його в складне фінансове становище, що не виключає і банкрутство.

Прибуток - це і частина додаткової вартості продукту, що реалізує підприємство, яка залишається після покриття витрат виробництва. Виділення частини вартості продукції у вигляді витрат виступає в грошовому вираженні як собівартість продукції.

Досягнення високої прибутковості можливе при системному урахуванні всіх факторів, що впливають на розвиток підприємств. Прибутковість комплексно відображає ступінь ефективності використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів. Для того щоб постійно забезпечувати зростання прибутковості, необхідно шукати невикористані можливості її збільшення, тобто резерви зростання прибутку [74]. Серед вчених-економістів не має єдиної думки щодо трактування поняття “прибуток” (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Трактування сутності економічної категорії “прибуток”

Автор	Зміст категорії “прибуток”
Білик М.Д.	Прибуток - це додаткова вартість, яка утворюється в процесі виробництва понад вартість спожитих виробничих ресурсів і робочої сили
Буряківський В.В.	Прибуток - це грошове вираження основної частини грошових накопичень, які створені підприємствами різних форм власності
Бланк І. А.	Прибуток - мірило фінансового здоров'я підприємства, характеристика рентабельності вкладення коштів в активи конкретного підприємства
Єфимова О. В.	Прибуток - змінена форма додаткової вартості, виробленої, реалізованої, готової до розподілу, що сформована в процесі суспільного відтворення для задоволення різних інтересів підприємства та його власників
Мец В. О.	Прибуток - фінансова категорія, яка показує позитивний фінансовий результат, характеризує ефективність виробництва, свідчить про обсяг і якість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості
Савчук В. П.	Прибуток – основний критерій ефективності господарювання
Шеремет А. Д	Прибуток – основне власне внутрішнє фінансове джерело, яке забезпечує розвиток підприємства на принципах самофінансування

Джерело: сформовано автором [2,6,5,14,42,32]

На нашу думку, найбільш широко розкриває поняття прибутку В.О. Мец, так як він наголошує на тому, що прибуток не тільки виражає фінансову ефективність діяльності підприємства, але й наводить ряд факторів, які призводять до його отримання, таких як обсяг продажів, зростання цін, зниження собівартості, оновлення асортименту та номенклатури продукції [32].

Розглядаючи сутність прибутку, необхідно в першу чергу відзначити певні його характеристики, які представлені нами в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Основні ознаки прибутку та їх характеристика

Ознака	Характеристика
Прибуток являє собою форму доходу підприємця, який здійснює певний вид діяльності	Це зовнішня, найбільш проста форма вираження прибутку є разом з тим недостатньою для його повної характеристики, так як в багатьох випадках активна діяльність в будь-якій сфері може і не бути пов'язаною з отриманням прибутку (наприклад: діяльність політична, благодійна тощо)
Прибуток є формою доходу підприємця, котрий вклав свій капітал з метою досягнення певного комерційного успіху	Категорія прибутку тісно пов'язана з категорією капіталу - особливим фактором виробництва - і в опосередкованому вигляді характеризує ціну функціонуючого капіталу
Прибуток не є гарантованим доходом підприємця, який вклав свій капітал в той чи інший бізнес	Він є результатом тільки вмілого і успішного ведення цього бізнесу. Але в процесі ведення бізнесу підприємець внаслідок своїх невдалих дій або об'єктивних причин зовнішнього характеру може втратити не лише очікуваний прибуток, але й повністю або частково втратити вкладений капітал.
Прибуток характеризує не весь доход, отриманий в процесі підприємницької діяльності, а лише ту частину доходу, яка «очищена» від понесених витрат на здійснення цієї діяльності	У кількісному вираженні прибуток є кінцевим показником, який представляє собою різницю між сукупним доходом та сукупними витратами в процесі здійснення підприємницької діяльності
Прибуток є вартісним показником, вираженим в грошовій формі	Така форма оцінки прибутку пов'язана з практикою узагальненого вартісного обліку всіх пов'язаних з ним основних показників - вкладеного капіталу, отриманого доходу, понесених витрат тощо, а також з діючим порядком податкового її регулювання

Джерело: сформовано автором на основі [58,59,60].

З урахуванням розглянутих основних характеристик прибутку його поняття в найбільш узагальненому виді може бути сформульоване в такий спосіб: «Прибуток являє собою виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, та представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності» [11].

Разом з тим прибуток - це підсумковий показник, результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання. Тому прибуток показує її результати і враховує вплив багатьох чинників. Існують особливості у формуванні прибутку підприємств залежно від сфери їх діяльності, галузі господарства, форми власності, розвитку ринкових відносин.

На формування прибутку як фінансового показника роботи підприємства, який відображається в бухгалтерському обліку, в офіційній звітності суб'єктів господарювання, впливає встановлений порядок визначення фінансових результатів діяльності; розрахунок собівартості продукції (робіт, послуг); загальногосподарських витрат; визначення прибутку (збитків) від фінансових операцій, іншої діяльності.

Прибуток - це показник, що формується на мікро-рівні. Прибуток народного господарства — це результат діяльності окремих підприємств, галузей економіки, розвитку окремих сфер, структурних зрушень в економіці, змін у порядку обліку фінансових результатів [68].

У період 1995-1998 р. відбувалося значне зниження обсягів прибутку в цілому і в більшості галузей економіки України, але починаючи з 1999 р. спостерігається зростання як загального обсягу прибутку, так і прибутку в окремих галузях економіки. У 2000 році беззбитковим стало сільське господарство. Водночас триває скорочення обсягів прибутку в таких галузях економіки, як будівництво, транспорт і зв'язок, постачання і збут.

Зміни в обсягах прибутку підприємств різних галузей економіки за 1995-2000 роки свідчать про складні процеси, що відбуваються в окремих галузях економіки і пов'язані зі зміною обсягів виробництва й реалізації продукції (робіт, послуг); зміною ефективності господарювання; розвитком ринкових відносин; ціноутворенням [62].

З прийняттям Закону “Про внесення змін і доповнень в Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств”” від 22 травня 1997 року податкові адміністрації здійснюють контроль за правильністю визначення оподаткованого прибутку [16]. Установлена методика визначення оподаткованого прибутку безпосередньо не пов'язана з формуванням фактичного прибутку підприємств як показника фінансового результату їхньої діяльності.

Однак послаблення контролю за формуванням прибутку з боку податкових органів не зменшує його значення для підприємства. Прибуток залишається джерелом сплати податків, формування фінансових ресурсів підприємств. Тому формування загального прибутку, його збільшення мають важливе значення для кожного підприємства - суб'єкта господарської діяльності.

Управлінню цими процесами належить важливе місце у фінансовому менеджменті. З проведенням реформування бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні з 2000 року відповідно до міжнародних стандартів відбуваються зміни в методиці визначення прибутку підприємств.

Облік і визначення фінансових результатів - прибутку (збитку) здійснюється за такими видами діяльності підприємства: звичайна діяльність, у тому числі операційна та інша звичайна діяльність; діяльність, пов'язана з виникненням надзвичайних подій У свою чергу, операційна діяльність поділяється на основну та іншу операційну діяльність.

Склад прибутку підприємства відображено на рисунку 1.2.

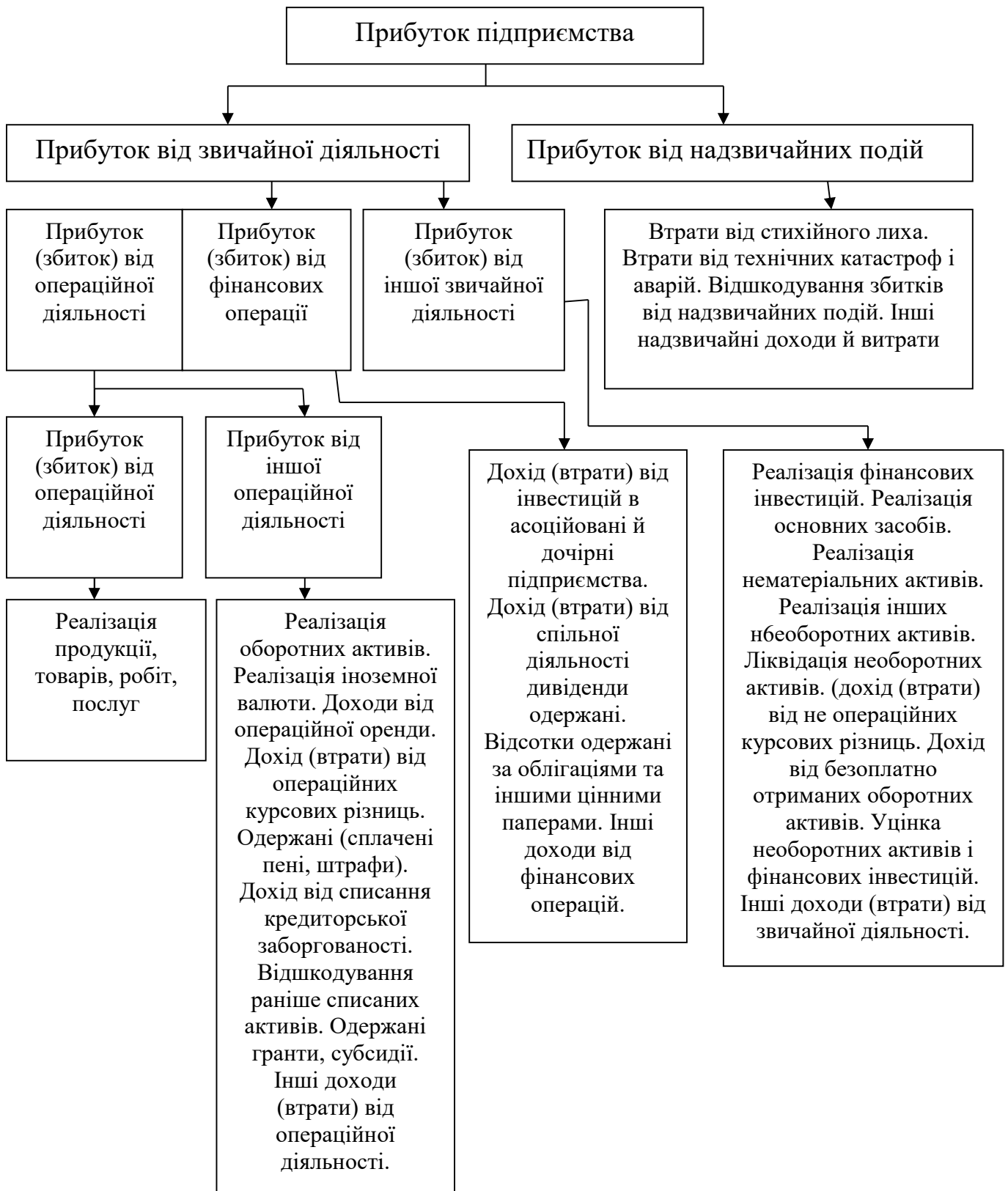

Рис. 1.2 Склад прибутку підприємства

Джерело: [70]

Залежно від виду діяльності, в результаті якої отримано прибуток, він поділяється на:

1. Прибуток (збиток) від звичайної діяльності:
 - прибуток (збиток) від операційної діяльності:
 - від основної діяльності (реалізація продукції, товарів, робіт, послуг);
 - від іншої операційної діяльності (реалізація оборотних активів; реалізація іноземної валюти; доходи від операційної оренди; дохід від операційних курсових різниць; одержані пені, штрафи, неустойки; дохід від списання кредиторської заборгованості; відшкодування раніше списаних активів; одержані гранти, субсидії; інші доходи від операційної діяльності);
 - прибуток (збиток) від фінансових операцій (дохід (утрати) від інвестицій в асоційовані і дочірні підприємства; дохід (утрати) від спільної діяльності; дивіденди одержані; відсотки, одержані за облігаціями та іншими цінними паперами; інші доходи від фінансових операцій);
 - прибуток (збиток) від іншої звичайної діяльності (реалізація фінансових інвестицій; реалізація основних засобів; реалізація нематеріальних активів; реалізація інших необоротних активів; ліквідація необоротних активів; дохід від не операційних курсових різниць; дохід від безоплатно отриманих оборотних активів; інші доходи (утрати) від звичайної діяльності);
2. Прибуток (збиток) від надзвичайних подій (утрати від стихійного лиха; утрати від технічних катастроф і аварій; відшкодування збитків від надзвичайних подій; інші надзвичайні доходи і витрати) [48].

В ринкових умовах господарювання зростає роль суб'єктів господарювання як основи та первинної ланки економіки. Функціонування підприємств значно впливає як на добробут власників, споживачів, так і на економічну ситуацію в країні шляхом поповнення державного бюджету сплатою податків, зборів, обов'язкових платежів. Все це неможливе без

здійснення ними ефективної виробничої, маркетингової та фінансової діяльності. Найважливішою фінансовою категорією, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і свідчить про обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості, є прибуток. Величина прибутку підприємства впливає на формування фінансових ресурсів підприємства; збільшення ринкової вартості підприємства; ефективність виробничої діяльності підприємства; економічний розвиток держави. Отже, значна роль прибутку в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників та персоналу, а також держави визначають необхідність дослідження питань ефективного управління прибутком підприємств [70].

Прибуток є джерелом нарощування капіталу підприємства, виплат дивідендів акціонерам (пайовикам), створення фондів підприємства тощо. На основі прибутку підприємства визначається його рейтинг. Разом з тим, прибуток є інструментом управління діяльністю підприємства. На основі результатів аналізу прибутковості приймаються управлінські фінансові рішення, направлені на підвищення ефективності функцій, що виконує прибуток: оціночної, розподільчої, стимулюючої (рис.1.1).

Рис. 1.1 Функції прибутку

Джерело: сформовано автором

Зміст оціночної функції прибутку проявляється в тому, що прибуток використовується як показник, що характеризує ефект господарської діяльності підприємства. Реалізація у повному обсязі можливе тільки за умов ринкової економіки.

Розподільча функція прибутку полягає в тому, що прибуток використовується як інструмент розподілу чистого доходу суспільства.

Стимулююча функція прибутку характеризується тим, що прибуток є джерелом формування різних фондів стимулювання (фонд накопичення, фонд виробничого і соціального розвитку, фонд виплати дивідендів, фонд споживання та ін.) [70].

Прибуток є однією з основних категорій товарного виробництва. Це передусім виробнича категорія, що характеризує відносини, які складаються в процесі суспільного виробництва.

Поява прибутку безпосередньо пов'язана з появою категорії “витрати виробництва”. Прибуток це та частина додаткової вартості продукту, що реалізується підприємством, яка залишається після покриття витрат виробництва. Відособлення частини вартості продукції у вигляді витрат виступає в грошовому виразі як собівартість продукції. Додатковий продукт це вартість, створювана виробниками понад вартість необхідного продукту. Додатковий продукт властивий усім суспільно-економічним формаціям і є однією з важливих умов їхнього успішного розвитку.

Прибуток сільськогосподарського підприємства - це форма прояву вартості додаткового продукту. Водночас прибуток це підсумковий показник, результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання. Тому прибуток відбиває її результати і зазнає впливу багатьох чинників. Є особливості у формуванні прибутку підприємств залежно від сфери їхньої діяльності, галузі господарства, форми власності, розвитку ринкових відносин.

Отримання валового прибутку було пов'язано з кількома напрямками діяльності підприємства [59].

Прибуток є якісним показником, тому що в його величині відображаються зміна доходів підприємства, обсяг витрат, рівень використання ресурсів, пов'язаних з його діяльністю. Тобто, врешті-решт прибуток синтезує всі сторони діяльності підприємства та відображає її ефективність. У зростанні прибутку зацікавлені як підприємство, так і держава. Розмір прибутку залежить не тільки від ефективності діяльності підприємства, але від факторів макроекономічного характеру.

З метою підвищення ефективності управління прибутковістю підприємству необхідно систематично здійснювати аналіз формування, розподілу та використання прибутку. Результати аналізу фінансових результатів мають важливе значення не тільки для підприємства, а й і для зовнішніх користувачів: фінансових органів, комерційних банків, податкових органів, акціонерів, власників, менеджерів та інших.

Щоб постійно забезпечувати зростання прибутку, треба шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва продукції і її реалізації. У процесі виявлення резервів виділяють три етапи:

- 1). аналітичний - на цьому етапі виявляють і кількісно оцінюють резерви;
- 2). організаційний - тут розробляють комплекс інженерно-технічних, організаційних, економічних і соціальних заходів, які повинні забезпечити використання виявлених резервів;
- 3). функціональний - коли практично реалізують заходи і контролюють їх виконання.

Прибуток займає одне з центральних місць у загальній системі вартісних інструментів управління економікою, оскільки всі вони прямо або опосередковано пов'язані з прибутком. Це стосується і кредиту, ціни, собівартості та інших економічних важелів. Зважаючи на ці обставини,

прибуток є одним з основних об'єктів управління. Прибуток класифікується за декількома ознаками, основними з яких є:

- джерела формування;
- види діяльності;
- склад елементів, що формують прибуток.

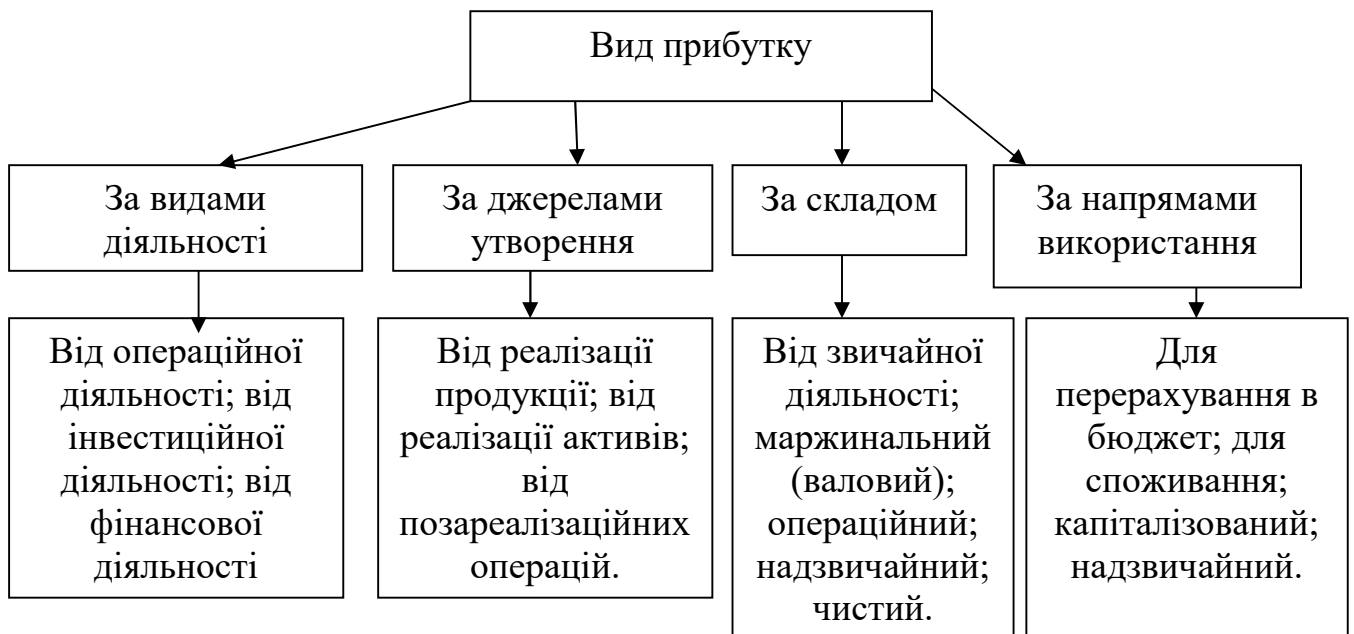

Рис. 1.3 Класифікація видів прибутку

Джерело: [25]

Під час дослідження ролі прибутку у господарській діяльності підприємства можна прийти до висновку, що прибуток є основною метою діяльності підприємства, джерелом фінансування його розвитку, вдосконалення його матеріально-технічної бази та продукції, забезпечення всіх форм інвестування, об'єктом оподаткування та джерелом сплати податків.

Невизначеність загальноекономічної ситуації, зміни законодавчої системи негативно впливають на формування прибутковості підприємств та призводять до збільшення ризику неефективності їх функціонування. В цих умовах важливим завданням кожного підприємства є адаптація до

нестабільного ринкового середовища та постійних змін ринкової кон'юнктури.

Необхідно зауважити, що сільське господарство є одним із форм ведення господарської діяльності з підвищеним ступенем ризику, який пов'язаний із особливостями технологічного процесу, а зокрема з неконтрольованими змінами впливу зовнішніх факторів, таких як природно-кліматичні умови. Зауважимо, що фактори, які впливають на прибутковість діяльності підприємства в економічній теорії поділяються на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні фактори - це умови, які склались в межах безпосередньо самого підприємства і які можна проконтролювати та здійснити вплив на їх формування (рис. 1.4.).

Рис. 1.4. Внутрішні фактори щодо забезпечення зростання прибутковості підприємства

Джерело [31]

Так, одним із способів збільшити прибутковості сільськогосподарських підприємств є зростання ціни та зменшення собівартості. Проте, таке зменшення собівартості не повинно вплинути на якість продукції, а збільшення ціни – на вподобання споживачів. Разом з тим, пошук нових ринків збуту здійснює суттєвий вплив на прибутковість функціонування будь-якого господарюючого суб'єкта [31].

Додатковим фактором є - ділова репутація підприємства, що формується залежно від якості продукції, швидкості виконання розрахунків з постачальниками, формування вдалої цінової політики тощо.

Зовнішні фактори впливу на прибутковість - це умови, які не утворені на підприємстві і які проконтролювати важко. До них безпосередньо можна віднести: природні умови; транспортні умови; інфраструктура ринку; кон'юнктура ринку; ціни на виробничі запаси; конкуренція на ринку; інфляційні тенденції тощо [37].

Максимізація прибутку досягається у взаємодії внутрішніх і зовнішніх факторів забезпечення прибутковості. Основна вимога максимізації прибутку - прибутковість кожної одиниці продукції [22]. Виробництво кожної додаткової одиниці продукції збільшує обсяг на величину граничних витрат, але одночасно підвищується і загальний дохід - на величину граничного доходу. Доки граничний дохід більше граничних витрат, прибуток у цілому підвищується, його гранична максимізація ще не досягнута і підприємство може збільшувати обсяги виробництва. Таким чином, величина прибутку досягає максимуму при такому випуску продукції, при якому граничний дохід дорівнює граничним витратам.

Нами обґрунтовано комплекс наукових підходів щодо забезпечення прибутковості функціонування сільськогосподарських виробників, кожен із яких відображає або характеризує один або сукупність аспектів управління прибутком підприємства.

1.2. Методика оцінювання прибутковості підприємства

В ринкових умовах прибуток складає основу економічного розвитку будь-якого господарського суб'єкта незалежно від сфери його діяльності. Зростання прибутку створює фінансову базу для розширеного відтворення, вирішення соціальних та матеріальних потреб трудового колективу і, як наслідок, є основою розвитку ринкової економіки. Якісний аналіз прибутковості підприємства дає змогу знайти найбільш витратні та збиткові осередки у діяльності підприємства, а також найбільш прибуткові види діяльності та можливі шляхи розвитку та удосконалення. Тому вкрай важливо проводити цей аналіз за ефективною та результативною методикою.

Показники прибутковості являються відносними характеристиками фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства. Вони вимірюють доходність підприємства та групуються в співвідношенні з інтересами учасників економічного процесу, ринкового обміну. Аналіз показників прибутковості необхідний, адже вони є важливими характеристиками факторного середовища формування прибутку підприємства. З цієї причини вони є обов'язковими елементами порівняльного аналізу та оцінки фінансового стану підприємства [35].

При аналізі виробництва, показники прибутковості можна об'єднати у наступні групи:

- 1) показники прибутковості продукції;
- 2) показники прибутковості капіталів (активів);
- 3) показники, розраховані на підставі потоків власних грошових коштів.

Перша група показників формується на підставі розрахунків рівнів прибутковості по показникам прибутку, відбитих в звітності підприємства. Даний показник характеризує прибутковість продукції базисного та звітного періоду.

Друга група показників прибутковості формується на підставі розрахунків рівнів прибутковості в залежності від зміни розміру та характеру авансованих коштів:

- всі активи підприємства;
- інвестиційний капітал (власні кошти + довгострокові зобов'язання);
- акціонерний (власний) капітал [66].

Третя група показників прибутковості формується на базі розрахунку рівня прибутковості аналогічно показникам першої та другої груп, однак замість прибутку в розрахунку приймається прибуток грошових коштів.

Різноманітність показників прибутковості визначає альтернативність пошуку шляхів її підвищення. При аналізі шляхів підвищення рентабельності важливо розрізняти вплив зовнішніх та внутрішніх факторів. Такі показники, як ціна продукту і ресурсу, об'єм ресурсів, що використовуються, та обсяг виробництва продукції, прибутку від реалізації та прибутковості (доходності) продаж, знаходяться між собою в тісному функціональному зв'язку.

Далі наведемо формули розрахунку основних показників прибутковості:

1. Прибутковість продукції (Ппр):

$$Ппр = \frac{Пр}{С} \cdot 100\% \quad (1.1.), \text{ де}$$

Пр – прибуток від реалізації, тис. грн.;

С – собівартість реалізованої продукції, тис. грн.

Цей показник характеризує вихід прибутку в процесі реалізації продукції на одиницю витрат в основній діяльності підприємства.

1. Прибутковість продажів (Ппр):

$$Ппр = \frac{Пр}{В} \cdot 100\% \quad (1.2), \text{ де}$$

де В – виручка від реалізації, тис. грн..

Характеризує доходність основної діяльності підприємства.

2. Прибутковість активів (Паакт):

$$Пакт = \frac{ПбабоПч}{А} \cdot 100\% \quad (1.3.), \text{ де}$$

де Пб (або Пч) – прибуток балансовий або чистий, тис. грн.;

Аср – середньорічна величина активів за певний період [75].

Цей показник служить для визначення ефективності використання капіталу, оскільки дає загальну оцінку доходності вкладеного в виробництво капіталу, як власного так і займаного;

3. Прибутковість поточних активів (Рта):

$$Ппакт = \frac{Пр}{Ап} \cdot 100\% \quad (1.4.), \text{ де}$$

Ап – середня величина поточних активів, тис. грн.

Цей показник характеризує величину прибутку, отриману з кожної гривні, що вкладена у поточні активи;

4. Прибутковість власного акціонерного капіталу (Пвк):

$$Пвк = \frac{Пр}{Кв} \cdot 100\% \quad (1.5.), \text{ де}$$

Кв – середня величина власного капіталу тис. грн.

Характеризує ефективність використання власних коштів акціонерів, величину прибутку, отриманого на кожну гривню вкладень акціонерів в підприємство, який залишається в розпорядженні підприємства [75].

Отже, аналіз показників прибутковості є досить важливим у визначенні оцінки фінансового стану підприємства. Мета аналізу полягає в тому, щоб встановити та оцінити фінансовий стан підприємства, та у тому, щоб постійно проводити роботу, спрямовану на його покращення. Аналіз фінансового стану показує, за якими конкретними напрямками треба вести цю роботу, дає можливість виявити найбільш важливі аспекти і найбільш слабкі позиції у фінансовому стані підприємства.

Сума покриття витрат - це різниця між виручкою від продажів (реалізованої продукції) і змінними затратами.

Прибуток виникає лише тоді, коли нагромаджені суми покриття витрат маси всієї проданої продукції будуть переважати сукупну величину затрат підприємства [1].

Виторг від продажів, в першу чергу, направляється на покриття змінних витрат. Лише після того, як всі змінні витрати покриваються, виникає сума покриття. Таким чином, додаткова виручка від продажів переходить в суми покриття. Останні, призначені для покриття постійних витрат і отримання прибутку. Тільки тоді, коли постійні витрати повністю покриті, проходить «перетікання» в прибуток. Якщо отриманих сум покриття вистачає тільки на покриття змінних затрат, то у цьому випадку прибутку не буде.

На противагу розрахунку прибутковості на основі повних затрат розрахунок на основі сум покриття орієнтований на ринок. Розрахунок цін на продукцію на основі повних затрат часто призводить до неможливості її реалізації на ринку. Розрахунок на основі сум покриття орієнтований на ринкові ціни, які формуються конкурентами на ринку. За його допомогою можна проводити незалежне калькулювання ціни продажів, задаючи цільові значення сум покриття [36].

Облік сум покриття витрат дозволяє:

- доповнити облік повних затрат; показати «внесок» кожного товару, групи товарів і асортименту у загальний результат; застосувати протидіючі заходи в ході управління з допомогою аналізу планових і фактичних затрат, порівняння заданих мір покриття, аналізу поведінки точки покриття;
- використати задані суми покриття для координації запланованого виторгу з метою планування результату (маржинального доходу);
- вести ступеневий облік покриття постійних затрат, коли блок постійних затрат розділяють на складники постійних затрат різних місць їх виникнення;
- формувати інформацію про величину результату за окремий період на основі даних про оцінку запасів на базі граничних затрат;

- об'єднати планування інвестицій і аналіз портфеля замовлень через розрахунки граничних затрат і сум покриття;

- спростити складання контрольної калькуляції на основі аналізу запланованих і фактичних сум покриття шляхом порівняння планових і фактичних сум покриття, внаслідок чого виявляється різниця, проводиться дослідження причин, які тягнуть за собою зниження маржинальних сум покриття.

Облік сум покриття як облік часткових затрат пов'язує граничні або виробничі затрати з виручкою від реалізації.

Перший тип організації цього обліку заснований на виборі базових величин для правильного розподілу затрат, щоб можна було визначити ставку граничних затрат [21].

Другий тип організації обліку – базується на доповненні розподілу затрат причинно-обумовленим віднесенням прямих затрат у вигляді виробничих і невиробничих затрат на певні базові рівні. Облік сум покриття є наріжним каменем фундаменту оперативного контролю, однак незважаючи на це, не слід забувати і про недоліки цього обліку.

Слабкими сторонами обліку сум покриття витрат є такі [36]:

- необхідність розподілу затрат кожного виду у місці їх виникнення;
- непродумані рішення, неправильне визначення видів витрат зумовлює появу неточних даних про граничні і виробничі затрати;
- контроль затрат повинен охоплювати поряд з граничними або виробничими, постійні або невиробничі затрати;
- при плануванні результату необхідно також враховувати постійні затрати або витрати на утримання підприємства у готовності до експлуатації;
- контрольну калькуляцію на базі даних про планові міри покриття необхідно складати, орієнтуючись на планову ціну, плануючи досягнення загальної міри покриття і міри покриття за окремими видами асортименту.

Аналіз показників прибутковості є досить важливим у визначенні оцінки фінансового стану підприємства. Мета аналізу полягає в тому, щоб встановити та оцінити фінансовий стан підприємства, та у тому, щоб постійно проводити роботу, спрямовану на його покращення. Аналіз фінансового стану показує, за якими конкретними напрямками треба вести цю роботу, дає можливість виявити найбільш важливі аспекти і найбільш слабкі позиції у фінансовому стані підприємства, визначити шляхи підвищення прибутку та рентабельності. Такого зростання можна досягати за рахунок збільшення обсягу продукції, що випускається та реалізується, залучення інвестицій для розвитку підприємства, використання інновацій у процесі виробничої діяльності.

Отже, можна зробити висновок, що аналіз прибутковості підприємства можна проводити в три етапи: проаналізувати прибуток підприємства як абсолютного показника прибутковості; провести аналіз міри ефективності діяльності суб'єкта господарювання, тобто дослідити показники рентабельності; на основі досліджень виявити можливі резерви та шляхи збільшення прибутковості підприємства.

ВИСНОВКИ

В дипломній роботі ми зробили аналіз прибутковості господарської діяльності ТОВ «СПП ЛАНА» Михайлівського району Запорізької області. Як показав аналіз, господарство спеціалізується переважно на вирощуванні соняшнику, зернових культур та плодів. Аналіз показників, що характеризують динаміку розмірів підприємства показав, що впродовж аналізованого періоду в ТОВ «СПП ЛАНА» спостерігається тенденція до збільшення вартості валової продукції в постійних цінах 2010 року. Зокрема, в цілому по підприємству цей показник збільшився на 18,42% (1912,41 тис. грн.). Виручка від реалізації продукції збільшилась більше ніж в 2 рази (34210,90 тис. грн.). Середньорічна вартість основних фондів с-г призначення в звітному році в порівнянні з базисним збільшилась на 64,68 % або на 11219 тис. грн. В порівнянні з 2014 роком середньорічна вартість оборотних фондів в господарстві зросла вдвічі (50839 тис. грн.). В 2018 році порівняно з 2014 роком, прибуток від реалізації продукції на підприємстві збільшився на 36,68%.

Аналіз показав, що у 2018 році порівняно з 2014 роком загальна площа посівів сільськогосподарських культур збільшилась на 674,58 га. За досліджуваний період найбільшу питому вагу у структурі посівів займають посіви зернових та зернобобових культур - 56,75%, а саме: пшениця озима - 21,92 % та ячмінь - 28,70 (1334,52 га). Також значну питому вагу у структурі посівів займають посіви соняшника - 265,44 % (608,66 га). Динаміка урожайності с-г культур, що вирощує ТОВ «СПП ЛАНА» характеризується суттєвими коливаннями. Спостерігаємо тенденцію суттєвого збільшення виробничої та повної собівартості 1 ц всіх досліджуваних культур. Так, виробнича собівартість 1ц озимої пшениці зросла в 4 рази або 192,72 грн., а повна - збільшилась втричі (177,33 грн.), що зумовлено збільшення виробничих витрат при одночасному зменшенні урожайності пшениці. Таку ж тенденцію має і собівартість ячменю, соняшнику.

В результаті збільшення виробничих витрат на 4261,1 тис. грн., собівартість 1 ц пшениці збільшилась на 180,62 грн. Зменшення валового збору на 1791 ц сприяло збільшенню собівартості 1ц зерна пшениці на 12,10 грн. Отже, обидва фактори негативно вплинули на зміну собівартості 1 ц озимої пшениці. Виробнича собівартість 1 ц ячменю збільшилась на 197,56 грн., в результаті збільшення виробничих витрат на 8214,7 тис. грн., собівартість 1 ц ячменю збільшилась на 230,12 грн. Збільшення валового збору на 19 118 ц сприяло зменшенню собівартості 1 ц продукції на 32,56 грн. Зростання собівартості 1 ц соняшнику на 848,18 грн. зумовлено в більшій мірі збільшенням валового збору, а також збільшенням виробничих витрат. Собівартість 1 ц плодів зменшилась на 3440,66 грн., в т.ч. за рахунок збільшення виробничих витрат, вона зменшилась на 4040,53 грн., а внаслідок збільшення валового збору, собівартість 1 ц плодів збільшилась на 599,88 грн.

Розрахувавши та проаналізувавши коефіцієнти покриття виручки та доходності, слід зазначити, що лише два показники мають позитивну тенденцію до збільшення, а саме коефіцієнт доходності адміністративних витрат, в 2017 році він становить 26,9, що є найбільшим показником за досліджуваний період. Найвищий показник комерційної рентабельності зафіксовано в 2017 році, він становить 35,1%, що свідчить про розмір прибутку, який припадає на 1 гривню чистої виручки. Використавши факторний аналіз, ми встановили, що за рахунок збільшення кількості реалізованої продукції та підвищенню ціни реалізації, підприємство, у порівнянні звітного року з базисним, збільшує свій прибуток на 21863,51 тис. грн., але за рахунок збільшення собівартості продукції, суттєве збільшення витрат спостерігається у плодів та соняшнику, тому загальний показник прибутку по підприємству, за досліджуваний період зменшується на 2755,09 тис. грн. Запас фінансової стійкості в 2018 році складає 21 307,27 тис. грн., це свідчить про те, що підприємство має можливість вчасно

здійснювати платежі, фінансування власної діяльності, що вказує на стійкий фінансовий стан підприємства.

На основі проведеного аналізу господарської діяльності підприємства та прибутковості, ми опонуємо до впровадження в ТОВ «СПП ЛАНА» наступні заходи:

1. Впровадження цеху з виробництва борошна
2. Введення у сівозміну гарбуза.
3. Впровадження навігаційної системи паралельного водіння
4. Удосконалення системи управління в ТОВ «СПП ЛАНА»

впровадження відділу з комплексної системи управління якістю продукції і ефективним використанням ресурсів (КСУЯП і ЕВР)

Впровадження міні – цеху з переробки зерна на борошно є доцільною і економічно вигідною для підприємства. Розрахунки показали, що від реалізації борошна власного виробництва господарство отримає прибуток на суму 7 150,23 тис. грн., в розрахунку на 1 ц прибуток складе 572,0 грн. Рівень рентабельності запропонованого заходу складе 175 %.

Ми пропонуємо ввести у сівозміну ТОВ «СПП ЛАНА» гарбуз, на площі 200 га, сорту Валок. Проведені розрахунки показали, що вирощування та доробка гарбузового насіння є доцільною і економічно вигідною для підприємства пропозицією. За умов сприятливої кон'юнктури ринку, при середній ціні реалізації 32,3 грн./кг, від реалізації насіння власного виробництва господарство отримає прибуток на суму 20,3 тис. грн. в розрахунках на 1т. продукції, в розрахунку на 1 кг прибуток складе 20,3 грн. Рівень рентабельності запропонованого заходу складе 135,33 %.

Розрахувавши економічні показники ефективності впровадження автоматичної системи керування ми дійшли висновку, що даний проект є ефективним. З урахуванням кредиту вартість обладнання складе 39 760,88 грн. Використання найпростіших систем паралельного водіння дозволяє працювати вночі чи при поганій видимості, зменшити перекриття з 1,5 м

(звичайна величина) до 30 см. На полі площею 100 гектарів, загальне перекриття зменшується з 7,5 до 1,5 гектара, що дає реальну економію засобів хімізації, пального та робочого часу. Виробнича та повна собівартості виробництва пшениці озимої скоротяться та складуть 4307,9 тис. грн. та 6548,6 тис. грн. відповідно. Відповідно, при сталій ціні реалізації підприємство отримує прибуток у розмірі 1339,1 тис. грн., а рівень рентабельності складе 50,8%.

При впровадженні відділу з комплексної системи управління якістю продукції і ефективним використанням ресурсів (КСУЯП і ЕВР) при вирощуванні озимої пшениці внаслідок збільшення виручки від реалізації на 1980,40 тис. грн. (ціна реалізації 1 ц зерна зросте на 63,5 грн./ц.) підприємство отримає прибуток на суму 3710,88 тис. грн., що на 1722,98 тис. грн. більше ніж у 2018 році. Рівень рентабельності зросте на 20,4% і становитиме 45,6%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. для самот. вивчення дисципліни [Електронний ресурс] / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. - 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Знання-Прес, 2006. – 287 с. – URL : <https://scholar.google.com.ua/>
2. Білик М.Д., Білик Т.О., Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування. Монографія. – Київ: ТОВ «ПанТот», 2012.
3. Більовський, К.Е. Моделювання господарської діяльності виробничого підприємства на прикладі ДП «Новатор» [Текст] / К. Е. Більовський, О. В. Матковська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. – №5,Т.1. – С. 231-234.
4. Бланк И.А. Управление прибылью /И.А. Бланк.- 2-е изд., расм. и доп. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2016. – 752 с.
5. Бланк І.А. Управління прибутком. – К.: Ніка-Центр, 1998, 368 с.
6. Буряковський В.В. Фінанси підприємства: підручник – ЮНІТІ, 2009
7. Верхоглядова Н. І. Зміст та значення прибутку як головної рушійної сили ринкової економіки [Електронний ресурс] / Н. І. Верхоглядова, С. Б. Ільїна, В. П. Шило // Економічний простір, 2008. – № 18. – С. 180-192. – URL : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Ekpr/2008_18/verhog.pdf.
8. Гавалешко С. В. Рентабельність підприємства та шляхи її підвищення [Електронний ресурс] / С. В. Гавалешко // Економікс, 2012. – № 10. - С. 17-22.– URL : www.rusnauka.com/10_DN_2012/Economics/10_106158.doc.htm
9. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. посібник / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. –2-ге видання. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 313 с.
10. Гончаров П. В. Аналітичні можливості бухгалтерської (фінансової) звітності в управлінні інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств

- АПК / П. В. Гончаров, Н. А. Літньова // Фундаментальні дослідження, 2015. - №2. - Частина 5. - С. 1017-1022.
11. Гордієнко В.П. Землеробство / В.П. Гордієнко. - К.: Вища школа, 1991. - 268 с.
12. Давидюк Т. В. Трудові ресурси, трудовий потенціал, робоча сила, людський капітал: взаємозв'язок категорій / Т. В. Давидюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2013. – № 1(47). – С. 30-35.
13. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
14. Ефимова О. В. Фінансовий аналіз: сучасний інструментарій для прийняття економічних рішень – К.: Знання, 2014.
15. Завадських Г.М. Дослідження сучасного стану інвестиційної сфери аграрних підприємств / Андреева Л.О., Болтянська Л.О. та ін. // Науково-прикладні основи ефективного розвитку аграрного сектору економіки: Монографія. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 272 с. – С. 155-208.
16. Завадських Г.М. Передумови підвищення ефективності управління підприємствами АПК України / Г.М. Завадських // Науковий економічний журнал – “Інтелект ХХІ”.- 2015.- №3.- С. 22-26.
17. Завадських Г.М. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості регіону [Електронний ресурс] / Г.М. Завадських // Глобальні та національні проблеми економіки. - 2017.-№17.-С.152-155. Режим доступу до статті:<http://global-national.in.ua/issue-17-2017>
18. Завадських Г.М. Регіональна економіка: Навчальний посібник. / Г.М. Завадських. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 556 с.
19. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств”» від 22 травня 1997 р. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z970283.html
20. Здоровцов О.І, Мацібора О.І Економіка с/г виробництва / О.І. Здоровцев, О.І Моцібора. - Київ, Видавництво УСГА, 1993. - 286 с.

21. Зубков Д. О. Планування підвищення прибутковості діяльності підприємства в ринкових умовах / Д. О. Зубков // Руснаука. – 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76729.doc.htm
22. Ильяшенко С.Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке / С.Н. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 3 (21). – С. 12–19.
23. Іванюта В.Ф. Методологічне забезпечення розвитку аграрного виробництва регіону : автореф. дис. ... докт. екон. наук : спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / В.Ф. Іванюта ; Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України. – Київ, 2009. – 43 с.
24. Качанівська Ю.І. Економічно безпека сільськогосподарських підприємств / Ю.І. Качанівська // Науковий Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2015. – № 1. – С. 98–105.
25. Клинько Т. С. Шляхи і резерви підвищення прибутковості підприємства / Т.С. Клинько // Збірник тез доповідей. м. Мелітополь, 18-22 листопада 2019 року. – Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2019. – С.168.
26. Кропивко Д.С. Особливості формування економічної ефективності діяльності вітчизняних підприємств-виробників органічної продукції / Д.С. Кропивко // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2014.- №3.- С. 222-229.
27. Мазарчук А. Ю. Моделювання прибутку виробничого підприємства на прикладі державного підприємства "новатор" / А. Ю. Мазарчук, Г. С. Більовська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2014. - № 5(1). - С. 256-260. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_5\(1\)__54](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_5(1)__54).
28. Макеєнко А. Г. Управління якістю і конкурентоспроможністю в аграрному секторі економіки країни / А. Г. Макеєнко // Агросвіт. – 2013. – № 12. – С. 51-54.

29. Мамонтова А. О. Підвищення прибутку підприємства комплексним методом / А. О. Мамонтова // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Збірник наук. пр. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – 2009. - № 6 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/vestnik/Технічний_прогрес_та_ефективність_виробництва/2009/6/9_Mamantova.pdf
30. Мацибора В.І. Економіка підприємства / В.І. Мацибора. - 2003 р. -165 с.
31. Метрицька А.С., Гаркавий В.В. «Поняття, склад і структура засобів виробництва» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/economika-pidpr/4491-ponyattya-sklad-i-struktura-zasobiv-virobnitstva.html>
32. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства – К.: Знання. 1999.
33. Михайлов С.І. Економіка аграрного виробництва : підр. для екон. і технол. спец. вищ. навч. закл. I-II рівнів акредитації / С.І. Михайлов, В.В. Ярова, Г.В. Заєць та ін.; за ред. С.І. Михайлова. // – К.: Укр. Центр духов. культури, 2004. – 396 с.
34. Модель розвитку галузей економіки України / Гуткевич С.О., Завадських Г.М., Дунда С.П., Котков С.В. та ін. / за ред. д.е.н. проф. Гуткевич С.О.// Монографія.- Київ: НТУУ “КПІ”, 2011.- 472 с.
35. Мочерний С.В. Основи підприємницької діяльності / С.В. Мочерний .- К: Академія. - 2005р., 280 с.
36. Мочерний С.В., Основи економічних знань / С.В. Мочерний.- К: Академія. - 2000, 303 с.
37. Опря А.Т., Бугуцький О.А. Сільськогосподарська статистика з основами економічної статистики / Бугуцький О.А., Опря А.Т. та інші – 294с.
38. Отпущеннікова О. Н. Вибір методів управління прибутком / О. Н. Отпущеннікова // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. Зб. наук. праць

Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – Вип. 9. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2002. – С. 37-43.

39. Проданчук Н.А. Удосконалення форми Звіту про фінансові результати / Н.А. Проданчук // Економіка АПК. – 2004, №8. – С. 214

40. Пронкіна Л. І. Конкурентоспроможність і якість товару: проблеми співвідношення / Л. І. Пронкіна // Економіка та держава. – 2010. – № 3. – С. 44 – 46.

41. Романова Т. В. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України у сучасних умовах / Т. В. Романова // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – 2015. - №4 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976>

42. Савчук В. П. Вплив інфляції на оцінку показників прибутковості підприємства – К.: Знання. 2002. 7. Шеремет А. Д Теорія аналізу господарської діяльності: Підручник. 4-е вид. – М.: Фінанси і статистика, 2000, 389 с.

43. Семенда Д.К., Здоровцов О.І., Котик П.С. Аграрна економіка: Підручник / Д.К. Семенда, О.І. Здоровцев, І.П. Котик. - Умань, 2005 - 318 с.

44. Сільське господарство України // Статистичний збірник 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_sg2017_pdf.pdf

45. Соціально-економічний розвиток України за січень–квітень 2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/infografika/2018/soes/ukr/sed/ser_04_2018.pdf

46. Тавлуй І. Роль системи управління якістю у підвищенні конкурентоспроможності аграрних підприємств / І. Тавлуй // Техніка і технології АПК. – 2014. – № 8. – С. 27–29.

47. Чорна Л.О. Прибуток як інтегральний показник господарської діяльності підприємства // Ефективна економіка. – 2013. - № 1. –

- [Електронний ресурс]. – Режим
доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1997&p=2>.
48. <https://works.doklad.ru/view/HHAQpuwzXe4.html>
 49. https://www.oporaua.org/article/vybory/parlamentski-vybory/political_map19/19585-politichna-karta-zaporizkoyi-oblasti
 50. <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichni-hektar/item/2639-ahroefektyvnist-rehionalnyi-vymir.html>
 51. http://bookwu.net/book_marketing_1031/14_tema-5-finansovi-rezultati-diyalnosti-pidpriyemstva
 52. <http://studies.in.ua/ru/ekonomika-shpargalki/114-57-funkcyi-pributku.html>
 53. <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/66649/62251>
 54. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4752>
 55. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_sg2017_pdf.pdf
 56. <https://agrotimes.ua/article/suchasnij-garbuz/>
 57. <https://buklib.net/books/24352/>
 58. <https://buklib.net/books/24363/>
 59. <https://buklib.net/books/25459/>
 60. https://otherreferats.allbest.ru/agriculture/00033220_1.html
 61. https://pidruchniki.com/1578061541897/ekonomika/analiz_finansovih_rezultativ_operatsiynoyi_diyalnosti_pidpriyemstva
 62. https://pidruchniki.com/80415/ekonomika/sut_obyektivni_umovi_rozvitku_s_petsializatsiyi_agrarnih_pidpriyemstv
 63. https://pidruchniki.com/92391/finansi/viznachennya_bezbitkovogo_obsyagu_virobnitstva_realizatsiyi_produktsiyi
 64. https://pro-consulting.ua/uploads/files/business_plan_pdf/muka.pdf
 65. <https://studentbank.ru/view.php?id=49180>
 66. <https://studfile.net/preview/2399077/page:17/>
 67. <https://studfile.net/preview/5679715/page:5/>
 68. https://studwood.ru/1391808/ekonomika/klasifikatsiya_vidiv_pributku_sut

69. <https://subject.com.ua/economic/dict/72.html>
70. <https://www.growhow.in.ua/biznes-na-garbuzovomu-nasinni-rozrahovuyemo-investytsiyi/>
71. <https://www.wikizero.com/uk/Прибутковість>
72. https://pidruchniki.com/80415/ekonomika/sut_obyektivni_umovi_rozvitku_s_petsializatsiyi_agrarnih_pidpriyemstv
73. <https://studfile.net/preview/7021428/page:5/>
74. <http://docplayer.net/47514942-Analiz-shlyahiv-i-rezerviv-pidvishchennya-pributkovosti-hlibopekarskoyi-promislovosti-ukrayini.html>
75. https://stud.com.ua/52572/ekonomika/rozpodil_vikoristannya_pributku_firm_i
76. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976>
77. http://kma.ks.ua/ua/images/science/publications/2016/1_14/35.pdf

ДОДАТКИ

**Концентрація основних видів економічної діяльності
у Запорізькій області**

Вид економічної діяльності	Частка ВЕД у валовій доданій вартості, %		Концентрація за кількістю підприємств		Концентрація за зайнятістю		Концентрація ВЕД за обсягами реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств		Інтегральний показник концентрації ВЕД в регіоні	
	2012	2017	2012	2017	2012	2017	2012	2017	2012	2017
Сільське господарство, лісове господарство та рибне госп.	11,50	12,03	19,10	19,80	5,10	5,10	5,20	6,10	10,2 3	10,76
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	3,00	2,49	0,10	0,14	1,61	1,67	1,90	1,64	1,65	1,49
Переробна промисловість	26,50	30,83	10,60	11,80	29,04	27,38	52,30	49,57	29,6 1	29,89
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованог о повітря	8,20	8,74	0,30	0,45	6,46	6,91	13,90	15,20	7,21	7,83
Водопостачання ; каналізація, поводження з відходами	0,60	0,39	1,00	1,30	1,47	2,11	0,70	0,39	0,94	1,05
Будівництво	1,40	1,19	8,40	7,10	1,07	1,07	2,11	1,41	3,25	2,69
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	12,00	10,66	28,90	26,80	7,68	7,68	18,64	22,11	16,8 0	16,81
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	4,70	3,58	3,70	3,60	6,83	6,83	1,33	1,42	4,14	3,86
Тимчасове розміщування й організація харчування	0,80	0,65	2,60	2,50	0,77	0,77	0,24	0,19	1,10	1,03

Інформація та телекомунікації	1,40	1,82	2,60	2,80	0,85	0,85	0,39	0,29	1,31	1,44
Фінансова та страхова діяльність	3,00	3,66	0,90	0,60	1,62	1,62	0,64	0,64	1,54	1,63
Операції з нерухомим майном	6,50	5,65	8,70	10,70	0,80	0,80	0,59	0,73	4,15	4,47
Професійна, наукова та технічна діяльність	2,20	1,55	6,70	5,90	2,61	2,61	1,07	0,84	3,14	2,73
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,90	0,78	3,20	3,40	1,34	1,34	0,46	0,40	1,48	1,48
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	5,20	5,70	0,1	0,1	4,80	4,80	0,1	0,1	5,00	5,25
Освіта	5,90	5,45	0,40	0,40	14,46	14,46	0,05	0,02	5,20	5,08
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	4,40	3,59	1,50	1,40	11,91	11,91	0,29	0,24	4,52	4,28
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,60	0,47	0,40	0,40	1,80	1,84	0,02	0,02	0,71	0,68
Надання інших видів послуг	1,10	0,80	1,00	1,00	0,20	0,20	0,15	0,10	0,61	0,52